

KINH NGHIỆM XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN MÔ HÌNH DU LỊCH CỘNG ĐỒNG GẮN VỚI PHÁT TRIỂN VÙNG CHÈ TẠI THÔN LỪNG TAO

● NGUYỄN THỊ GẤM

TÓM TẮT:

Xây dựng và phát triển du lịch cộng đồng gắn với phát triển vùng chè Shan tuyết tại thôn Lùng Tao, xã Cao Bồ, huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang là một hướng đi đúng trong việc phát triển kinh tế - xã hội với điều kiện mới hiện nay. Để duy trì và phát triển mô hình du lịch cộng đồng tại địa phương, các bên liên quan như chính quyền địa phương, cộng đồng người dân và các cơ sở chế biến chè đã chủ động, tích cực tham gia vào các hoạt động du lịch và quảng bá văn hóa bản địa. Sự kết hợp giữa du lịch cộng đồng gắn với vùng chè Shan tuyết cổ thụ không chỉ thúc đẩy kinh tế địa phương, góp phần vào sự phát triển bền vững của cộng đồng mà còn bảo vệ và gìn giữ di sản văn hóa, tạo ra cơ hội việc làm cho người dân địa phương. Trên cơ sở đó, bài báo đã đúc rút một số bài học kinh nghiệm về việc xây dựng và phát triển mô hình du lịch cộng đồng tại Làng văn hóa du lịch thôn Lùng Tao, nhằm góp phần vào việc phát triển du lịch cộng đồng tại Hà Giang nói riêng và các địa phương khác nói chung.

Từ khóa: xây dựng và phát triển, mô hình du lịch cộng đồng, vùng chè, thôn Lùng Tao, xã Cao Bồ, huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang.

1. Đặt vấn đề

Làng văn hóa du lịch thôn Lùng Tao, xã Cao Bồ, huyện Vị Xuyên nằm dưới chân núi Tây Côn Lĩnh, cách thành phố Hà Giang 35 km và là nơi đồng bào dân tộc Dao sinh sống. Lùng Tao được bao quanh bởi những ngọn núi cao, những cánh rừng rập rập, những thác nước trong vắt và những ruộng bậc thang xanh tốt, nơi đây trở thành một điểm đến hấp dẫn, thu hút du khách bằng vẻ đẹp hoang sơ, độc đáo cùng cây chè Shan tuyết cổ thụ và nét văn hóa độc đáo của người Dao. Với không gian yên bình, vẻ đẹp tự nhiên hùng vĩ và sự gần

gũi với văn hóa dân tộc bản địa, Làng văn hóa thôn Lùng Tao đem đến trải nghiệm mới lạ cho du khách muốn khám phá và hiểu thêm về văn hóa truyền thống đậm đà bản sắc dân tộc, từ trang phục, lễ hội cho đến ẩm thực địa phương. Thôn hiện có 76 hộ với 418 nhân khẩu. Đây là thôn có 100% dân tộc Dao sinh sống, trong đó có 11 hộ làm du lịch cộng đồng homestay.

Bên cạnh vẻ đẹp tự nhiên, hữu tình, Lùng Tao có khí hậu mát mẻ, trong lành và không gian yên tĩnh. Đến thăm Lùng Tao, du khách có cơ hội trải nghiệm cuộc sống của người dân địa phương qua

việc tham gia các hoạt động truyền thống của đồng bào dân tộc Dao như cấy lúa, hái chè cổ thụ và tham gia vào các lễ hội, nghi lễ truyền thống của người người Dao áo dài.

Với cảnh quan hùng vĩ và nét văn hóa dân tộc Dao độc đáo, Làng văn hóa du lịch thôn Lũng Tao, xã Cao Bồ là điểm đến lý tưởng cho những du khách muốn trải nghiệm cuộc sống bình yên giữa thiên nhiên hoang sơ và tìm hiểu về văn hóa của người dân tộc vùng cao của tỉnh Hà Giang.

2. Mục đích, nội dung, thời gian và phương pháp thu thập số liệu

* *Mục đích nghiên cứu:* Nghiên cứu được thực hiện nhằm tổng kết kinh nghiệm xây dựng và phát triển mô hình du lịch cộng đồng gắn với phát triển vùng chè tại thôn Lũng Tao, xã Cao Bồ, huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang, để từ đó góp phần nhân rộng mô hình ra các địa phương khác trong và ngoài tỉnh.

* *Nội dung nghiên cứu:* Bài viết tập trung tổng kết kinh nghiệm trong việc xây dựng mô hình du lịch cộng đồng tại thôn Lũng Tao, xã Cao Bồ cũng như sự tham gia của các bên liên quan trong phát triển mô hình du lịch cộng đồng gắn với phát triển vùng chè cổ thụ Shan tuyết của huyện Vị Xuyên, từ đó đúc rút ra những bài học kinh nghiệm cho các địa phương khác trong việc xây dựng và phát triển các mô hình tương tự.

* *Thời gian nghiên cứu:* Đề tài tiến hành thu thập số liệu điều tra thực tế tháng 8/2022 đến tháng 8/2023.

* *Địa điểm nghiên cứu:* Được thực hiện thôn Lũng Tao, xã Cao Bồ, huyện Vị Xuyên, tỉnh Hà Giang.

* *Phương pháp thu thập số liệu:* Số liệu sơ cấp được thu thập từ tổng hợp dữ liệu từ du khách đến thăm quan và lưu trú tại địa phương trong khoảng thời gian nghiên cứu.

3. Phát triển du lịch cộng đồng tại thôn Lũng Tao

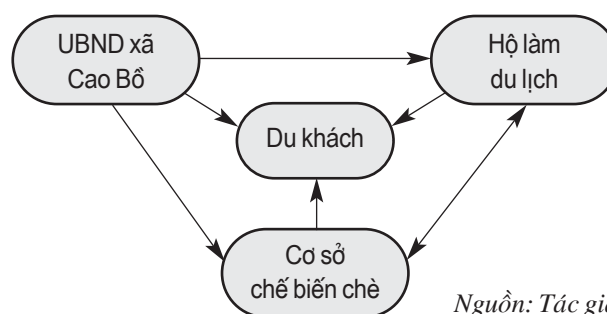
Phát triển du lịch cộng đồng tại thôn Lũng Tao, xã Cao Bồ không chỉ tạo ra cơ hội phát triển kinh tế mới cho người dân địa phương mà còn góp

phần quan trọng vào sự phát triển của vùng chè Shan tuyết cổ thụ của tỉnh Hà Giang. Việc kết hợp giữa phát triển du lịch cộng đồng và nguồn tài nguyên chè của địa phương là một cách tiếp cận đúng đắn, không chỉ giúp tăng thu nhập, nâng cao đời sống của cộng đồng người Dao, mà còn giúp bảo tồn và tôn vinh nền văn hóa, di sản của người dân ở địa phương.

Mặc dù được công nhận là Làng văn hóa du lịch cộng đồng từ năm 2009, nhưng hoạt động du lịch của thôn Lũng Tao còn manh mún, rời rạc. Đại dịch Covid-19 đã ảnh hưởng nghiêm trọng tới du lịch của thôn và các hoạt động du lịch hoàn toàn đóng băng. Hoạt động này được cộng đồng địa phương khởi động trở lại từ tháng 7/2022.

Sự tham gia của các bên liên quan trong phát triển mô hình du lịch nông thôn gắn với phát triển vùng chè được thể hiện tại Hình 1.

Hình 1: Sự tham gia của các bên vào mô hình du lịch cộng đồng tại Thôn Lũng Tao, xã Cao Bồ, huyện Vị Xuyên

Nguồn: Tác giả

Các bên tham gia vào mô hình du lịch cộng đồng tại thôn Lũng Tao bao gồm:

* *UBND xã Cao Bồ:* quản lý nhà nước đối với cộng đồng địa phương, hỗ trợ người dân trong phát triển du lịch, tổ chức quảng bá tour du lịch, liên kết người dân trồng chè với cơ sở chế biến chè, tuyên truyền và nâng cao nhận thức của người dân trong phát triển du lịch.

* *Hộ nông dân trồng chè:* thôn có 11 hộ trồng chè kết hợp lưu trú (homestay), trồng, chăm sóc và thu hái chè Shan Tuyết, tổ chức kinh doanh du lịch và gìn giữ bản sắc văn hóa người Dao.

* *Cơ sở sản xuất và chế biến chè:* thu mua và

tiêu thụ chè của các hộ trồng chè, quảng bá thương hiệu chè Shan tuyết Cao Bồ, hỗ trợ hoạt động du lịch trải nghiệm.

* *Du khách*: tham quan, trải nghiệm tại vùng chè và giữ gìn an ninh trật tự điểm du lịch.

Nhờ sự nỗ lực và phối hợp chặt chẽ, chủ động trong việc xây dựng mô hình du lịch và quảng bá điểm đến du lịch thôn Lũng Tao, trong 1 năm qua hoạt động du lịch cộng đồng gắn với phát triển vùng chè Shan tuyết cổ thụ đã đạt được kết quả đáng khích lệ. (Bảng 1)

Bảng 1. Kết quả du khách lưu trú tại Làng văn hóa du lịch thôn Lũng Tao

Thời gian	Tổng số	Thăm đỉnh Tây Côn Lĩnh và đồi chè	Thăm quan đồi chè
8-12/2022	235	0	235
1-3/2023	490	470	20
4-6/2023	83	70	13
7-8/2023	219	140	79
Tổng	922	610	312

Nguồn: Tổng hợp từ số liệu thống kê du khách lưu trú tại Lũng Tao

Từ tháng 8/2022 đến tháng đầu tháng 12/2022 đã có 235 khách đã tới thăm đồi chè cổ thụ của thôn Lũng Tao. Tháng 3 năm 2023, khi tuyến du lịch thăm đỉnh Tây Côn Lĩnh được mở và là mùa hoa đỗ quên, số khách đến thăm đỉnh Tây Côn Lĩnh và đồi chè. Thời điểm tháng 4 đến tháng 6 là mùa mưa ở Hà Giang nên lượng khách đến giảm. Tháng 7 và 8 là mùa thác đổ, du khách có thể thăm thác, Tây Côn Lĩnh và ruộng bậc thang. Chỉ tính từ tháng 8/2022 đến tháng 8/2023 đã có 922 du khách ngoại tỉnh đến thăm và lưu trú tại các homestay ở thôn Lũng Tao. Ngoài ra, hàng ngàn du khách trong và ngoài tỉnh tổ chức các khách du lịch đến thăm Làng văn hóa du lịch thôn Lũng Tao đi và về trong ngày. Với một điểm du lịch có thuận lợi về cảnh quan thiên nhiên nhưng bất lợi về vị trí địa lý và đường giao thông, thì những kết

quả đạt được trong việc thu hút du khách trong và ngoài nước đến thăm đồi chè cổ thụ Shan tuyết và trải nghiệm văn hóa của người Dao là một sự nỗ lực vượt bậc của các cấp chính quyền và người dân địa phương.

4. Kinh nghiệm phát triển du lịch cộng đồng gắn với phát triển vùng chè cổ thụ Shan tuyết tại thôn Lũng Tao, xã Cao Bồ, huyện Vị Xuyên

Những kết quả đạt được trong xây dựng và phát triển mô hình du lịch nông thôn gắn với phát triển vùng chè Shan tuyết cổ thụ ở thôn Lũng Tao, xã Cao Bồ, huyện Vị Xuyên có thể kể đến, đó là:

Sự quan tâm và chỉ đạo sát sao của chính quyền địa phương: để du lịch Lũng Tao được phát triển như hiện nay, không thể không nói đến vai trò đặc biệt quan trọng của chính quyền địa phương các cấp trong chỉ đạo phát triển du lịch cộng đồng ở thôn Lũng Tao. Đặc biệt, là sự quan tâm của Đảng ủy và Ủy ban nhân dân xã Cao Bồ nói riêng, huyện Vị Xuyên và tỉnh Hà Giang nói chung. Các đồng chí lãnh đạo xã đã chỉ đạo sát sao các hoạt động du lịch của địa phương, trực tiếp đi khảo sát tại các điểm du lịch như đồi chè cổ thụ, đỉnh Tây Côn Lĩnh, hang động ở thôn Tham Cờn và thôn Bản Dâng.... để kết nối tour.

Sự phối hợp chặt chẽ giữa các bên liên quan trong việc tổ chức các hoạt động du lịch và quảng bá điểm đến Lũng Tao nói riêng và Cao Bồ nói chung của chính quyền địa phương, các cơ sở chế biến chè và cộng đồng người Dao là chìa khóa quan trọng để đảm bảo phát triển mô hình du lịch cộng đồng gắn với vùng chè Shan tuyết cổ thụ tại Thôn Lũng Tao. Trong mọi hoạt động du lịch của thôn, đều có sự chỉ đạo sát sao và phối thực hiện các hoạt động giữa chính quyền địa phương và người dân.

Điển hình mẫu trong phát triển du lịch: không có được vị trí thuận lợi như các điểm du lịch khác, do khoảng cách vị trí địa lý và giao thông, nhưng

thôn Lũng Tao đã có những điển hình tiên tiến đi đầu trong việc không ngừng nỗ lực xây dựng và quảng bá điểm đến du lịch Lũng Tao, góp phần vào việc phát triển du lịch cộng đồng của thôn.

Tập trung vào tạo việc tạo ra những trải nghiệm mang tính cộng đồng, như sinh hoạt cùng gia đình, trải nghiệm nét văn hóa của đồng bào người Dao. Việc tạo ra các chương trình du lịch trải nghiệm, cho phép du khách được tham gia vào các hoạt động sản xuất truyền thống như thu hoạch, chế biến chè Shan tuyết, trồng lúa, gặt lúa, bắt cá chép đồng, tắm thác,... là những điểm mạnh để thu hút du khách, đồng thời tạo ra thu nhập cho cộng đồng cũng như nâng cao giá trị cây chè Shan tuyết của địa phương.

Bảo tồn văn hóa của người dân tộc Dao: bảo tồn văn hóa bản địa không chỉ tạo ra trải nghiệm ý nghĩa cho du khách mà còn góp phần tích cực vào sự phát triển bền vững của du lịch và gìn giữ bản sắc văn hóa địa phương. Nhận thức được tầm quan trọng này, các hộ làm du lịch homestay và người dân địa phương đã tích cực gìn giữ và bảo tồn những nét đặc trưng của văn hóa dân tộc Dao. Đồng bào dân tộc Dao áo dài thôn Lũng Tao có rất nhiều nghi lễ, phong tục tập quán truyền thống: từ lễ cấp sắc, đám cưới, ăn hỏi, cúng giải hạn, lễ cầu mùa, ăn lúa mới, đám tang, đến đưa hồn về với tổ tiên đều được giữ nguyên từ cha ông để lại. Với 100% người dân trong thôn là người Dao, các nghi lễ vẫn được duy trì và bảo

tồn. Đó là một trong những điểm độc đáo của Làng văn hóa du lịch thôn Lũng Tao để thu hút khách thập phương.

Quản lý và bảo vệ nguồn tài nguyên thiên nhiên: Các cấp chính quyền đã sát sao chỉ đạo việc phát triển du lịch cộng đồng đi đôi với các biện pháp bảo vệ môi trường, giữ gìn cảnh quan thiên nhiên. Để du lịch phát triển bền vững, cộng đồng người dân địa phương đã quy xây dựng quy định về bảo vệ tài nguyên du lịch của thôn cũng như ở đỉnh Tây Côn Lĩnh.

5. Kết luận

Phát triển du lịch cộng đồng gắn với phát triển vùng chè tại Thôn Lũng Tao, xã Cao Bồ, huyện Vị Xuyên giúp cho du khách hiểu rõ hơn về quá trình sản xuất và chế biến chè Shan Tuyết và còn tạo ra một không gian để trải nghiệm văn hóa của người dân tộc Dao. Bên cạnh đó, phát triển du lịch nông thôn gắn với phát triển vùng chè không chỉ giúp tạo ra cơ hội kinh doanh mới, nâng cao thu nhập cho cộng đồng địa phương, tăng cường nhận thức về bảo vệ môi trường, mà còn thúc đẩy sự phát triển bền vững du lịch cộng đồng ở địa phương và cây chè Shan tuyết cổ thụ của tỉnh Hà Giang, đồng thời góp phần giữ gìn và phát triển bền vững văn hóa, truyền thống nơi đây. Sự hòa nhập giữa du khách và cộng đồng người Dao địa phương qua các hoạt động trải nghiệm thực tế đã tạo ra một hành trình du lịch đầy ý nghĩa và bền vững ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch (2013), Cẩm nang thực tiễn phát triển du lịch nông thôn Việt Nam, Hà Nội.
2. Diệu Nhi (2019). Du lịch nông thôn (Rural tourism) là gì? Lợi ích của du lịch nông thôn, Vietnam.biz
3. Ngô Thị Huyền Trang (2020). Nghiên cứu sự tham gia của người dân trong quản lý phát triển du lịch nông thôn vùng Đông Bắc Việt Nam. Luận án tiến sĩ, Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh, Đại học Thái Nguyên.
4. Phạm Thị Thùy Linh (2020). Du lịch thông minh - Xu hướng phát triển tất yếu của ngành Du lịch Việt Nam. Truy cập tại: <https://tapchicongthuong.vn/bai-viet/du-lich-thong-minh-xu-huong-phat-trien-tat-yeu-cua-nganh-du-lich-viet-nam-71954.htm>.

5. Khám phá Tây Côn Lĩnh hoang sơ, đẹp như trong cổ tích. Báo người Lao động.
6. Fanpage: Làng văn hóa du lịch thôn Lũng Táo.

Ngày nhận bài: 20/10/2023

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 1/11/2023

Ngày chấp nhận đăng bài: 7/11/2023

Thông tin tác giả:

NGUYỄN THỊ GẤM

Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh, Đại học Thái Nguyên

**LESSONS LEARNED ABOUT BUILDING AND DEVELOPING
A COMMUNITY TOURISM MODEL ASSOCIATED WITH
THE DEVELOPMENT OF TEA-GROWING AREAS
AT LUNG TAO CULTURAL TOURISM VILLAGE**

● NGUYEN THI GAM

Thai Nguyen University of Economics and Business Administration

ABSTRACT:

Building and developing community tourism associated with the development of the ancient Shan Tuyet tea-growing area in Lung Táo village, Cao Bo commune, Vi Xuyen district, Ha Giang province is the right socio-economic development direction. To maintain and develop this local community tourism model, stakeholders such as local authorities, communities, and tea processing establishments have proactively participated in tourism activities and promoted local culture. The combination of community tourism associated with the ancient Shan Tuyet tea-growing area not only promotes the local economy, contributing to the sustainable development of the local community, but also protects and preserves cultural heritage and creates jobs for local people. This paper presented some lessons learned about building and developing a community tourism model at Lung Táo Cultural Tourism Village, contributing to the development of community tourism in Ha Giang in particular and other localities in general.

Keywords: construction and development, community tourism model, tea-growing area, Lung Táo village, Cao Bo commune, Vi Xuyen district, Ha Giang province.